

Briselē, 28.5.2020.
COM(2020) 450 final

2018/0196 (COD)

Grozīts priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma un migrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Robežu pārvaldības un vīzu instrumentu

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

2018. gada 29. maijā Eiropas Komisija pieņēma priekšlikumus tiesību aktiem, kas reglamentēs kohēzijas politikas finansējuma izmantojumu 2021.–2027. gada periodā¹, fondu atbalstu strukturējot ap dažām ES kritiskajām rīcībpolitiskajām prioritātēm.

Šā gada sākumā Eiropas ekonomika Covid-19 pandēmijas dēļ piedzīvoja pamatīgu un nepieredzētu ārēju faktoru izraisītu simetrisku satricinājumu. Tūlītējo veselības aprūpes sistēmu noslogojumu un šausminošo nāves gadījumu skaitu pavadījušas pēkšņas un smagas sociālas un ekonomiskas sekas.

To iespaidā ievērojami saruks ekonomiskā izlaide, mazināsies ekonomikas dalībnieku skaits un krasi pieaugs bezdarbs un nabadzība. Nākamajos gados tas sagādās ievērojamas grūtības publisko finanšu jomā, kas savukārt var nozīmēt, ka ekonomikas atveseļošanai un attīstībai vajadzīgās publiskās investīcijas būs ierobežotas.

Nekavējoties reaģējot, jau ir pielāgoti 2014.–2020. gada programmās pašreiz pieejamie kohēzijas politikas instrumenti. Šajā sakarā jau pirmoreiz grozīta² Regula (ES) Nr. 1303/2013, lai dalībvalstu veselības aprūpes sistēmas stiprinātu ar lielākām investīcijām un atbalstītu ekonomikas dalībniekus un darba ņēmējus. Sekojuši jau otrie grozījumi³, kuru mērķis bijis dot dalībvalstīm ārkārtas elastību programmu pārvaldībā un grozīšanā, ja tas vajadzīgs krīzes risināšanai.

Komisija turklāt ierosina pilnībā izmantot ES budžeta pavērtās iespējas, lai investīcijas mobilizētu un finansiālo atbalstu koncentrētu izšķirošajos pirmajos atveseļošanas gados. Šie priekšlikumi balstās uz diviem pīlāriem. Viens ir ārkārtas Eiropas Atveseļošanas instruments, kas īslaicīgi palielinās ES budžeta finansiālo jaudu, izmantojot ES budžeta brīvtempu papildu finansējuma piesaisti finanšu tirgos. Otrs ir pamatīgāka daudzgadu finanšu shēma 2021.–2027. gadam. Komisija ierosina stiprināt galvenās programmas, ar Eiropas Atveseļošanas instrumentu investīcijas ātri novirzot tur, kur tās ir vajadzīgas visvairāk, nostiprināt vienoto tirgu, pastiprināt sadarbību tādās jomās kā veselība un krīžu pārvarēšana un nodrošināt, ka Savienībai ir budžets, kas īpaši izstrādāts, lai ilgtermiņā virzītos uz izturīgāku, zaļāku un digitālāku Eiropu, vienlaikus ievērojot Eiropas sociālo tiesību pīlāra principus.

Šis priekšlikums ietilpst otrajā pīlārā. 2021.–2027. gada kohēzijas politikas investīcijām no 2021. gada, kad ES ekonomika, domājams, sāks atkopties no smagās recesijas, būs jāieņem sava vieta kā ilgtermiņa izaugsmes un konverģences instrumentiem.

Šajā kontekstā ir skaidri redzams, kāpēc 2021.–2027. gada kohēzijas politika jāveido, balstoties uz nākotnes prasībām atbilstošām izaugsmes stratēģijām, it sevišķi — tematiski koncentrējoties uz ekonomisko konkurētspēju, zaļo kursu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra iedzīvināšanu. Ir svarīgi nodrošināt apstākļus, kas labvēlīgi straujai atlabšanai, kura pavērs ceļu ES ekonomiskajai attīstībai, vienlaikus īstenojot Līgumā nosprausto mērķi veicināt konverģenci un mazināt atšķirības. Sniedzot atbalstu, īpaša uzmanība jāpievērš tiem reģioniem, kurus krīze skārusi visvairāk un kuriem ir grūtāk no tās atgūties.

¹ COM(2018) 375 final.

² Regula (ES) 2020/460.

³ Regula (ES) 2020/558.

Pēkšņais un lielā mērā negaidītais pandēmijas uzliesmojums turklāt rāda, ka kohēzijas politikai jābūt elastīgākai un reaģētspējīgākai. Konkrētāk, ir dalībvalstīm jādod papildu elastība jebkurā plānošanas perioda laikā resursus pārvietot no viena fonda uz citu.

Tāpat katrā ziņā jāgādā, lai kohēzijas politikas tiesiskajā satvarā būtu paredzēti mehānismi, kas dotu iespēju ātri reaģēt, ja Savienību nākamajos gados piemēklētu vēl citi satricinājumi. Tāpēc tiek ierosināti pasākumi, kas ļaus fondu līdzekļus izmantot reaģēšanai uz ārkārtējiem un neparastiem apstākļiem, lai nodrošinātu, ka šādos apstākļos (kam ir noteikti kritēriji) ir iespējams piešķirt atkāpi no atsevišķiem noteikumiem, lai uz šiem apstākļiem būtu vieglāk reaģēt. Šajā sakarā Komisija būtu jāpilnvaro pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem tiktu paredzēti pagaidu pasākumi reaģēšanai uz ārkārtējiem un neparastiem apstākļiem.

Visbeidzot, Covid-19 pandēmija ir mazinājusi saņēmēju iespējas laikā pabeigt 2014.–2020. gada programmu ietvaros atbalstītās darbības to īstenošanas kavējumu un trūkumu dēļ. Ņemot vērā krīzes ietekmi uz budžetu, saņēmējiem var nebūt iespēju attiecīgo darbību pabeigšanu finansēt līdz slēgšanas termiņam. Šajā sakarā būtu jānodrošina papildu elastība, lai darbības varētu sadalīt pa vairākiem periodiem.

Ierosinātos grozījumus papildina paralēls priekšlikums, kas paredz grozīt Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Kohēzijas fonda regulu⁴, lai stiprinātu veselības aprūpes sistēmu sagatavotību un pilnvērtīgāk izmantotu kultūras un tūrisma potenciālu, ņemot vērā to neaizsargātību pret krīzi un to kritiski svarīgo nozīmi vairākos reģionos. Tāpat šim priekšlikumam ir pievienots Eiropas Sociālā fonda Plus regulas priekšlikuma grozījumu priekšlikums⁵, kura mērķis ir stiprināt atbalstu pasākumiem, kas attiecas uz jaunatnes nodarbinātību un bērnu nabadzību, kā arī liek papildu uzsvāru uz darbaspēka atbalstīšanu virzībā uz zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Savienības līmenī Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgads ir satvars, kurā tiek apzinātas valsts reformu un investīciju prioritātes, arī attiecībā uz atbalstu no fondiem. Pēdējo gadu laikā Eiropas pusgada process ir cieši sasaistīts ar kohēzijas politikas investīcijām, līdz ar to šī rīcībpolitika ir it sevišķi piemērota Eiropas pusgada procesā apzināto investīciju nodrošināšanai. Eiropas pusgada procesā jau norādītas konkrētas prioritārās jomas publisko investīciju koncentrēšanai sākumposmā tā, lai veicinātu ekonomikas atlabšanu un attīstību.

- **Saskanība ar citām Savienības rīcībpolitikām**

Priekšlikums paredz tikai selektīvus grozījumus priekšlikumā regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma un migrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Robežu pārvaldības un vīzu instrumentu ("KNR priekšlikums"), un saglabā tā saskanību ar citām Savienības rīcībpolitikām.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

Priekšlikuma pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 322. panta 1. punkta a) apakšpunkts par juridisko pamatu tādu regulu pieņemšanai, ar ko nosaka finanšu noteikumus, kuri cita starpā nosaka, kā izveidojams un izpildāms budžets un sniedzami pārskati un veicamas revīzijas.

⁴ COM(2018) 372 final.

⁵ COM(2018) 382 final.

Tā pamatā ir arī LESD 177. un 349. pants.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

Priekšlikums nemaina kohēzijas politikas īstenošanas veidu, proti, tā joprojām tiek īstenota dalītā pārvaldībā.

Dalītās pārvaldības pamatā ir subsidiaritātes princips, jo Komisija stratēģiskās plānošanas un īstenošanas uzdevumus deleģē dalībvalstīm un reģioniem. Tā arī ierobežo ES rīcību tā, ka tā aprobežojas ar to, kas vajadzīgs Līgumos noteikto mērķu sasniegšanai.

- **Proporcionalitāte**

Šajā priekšlikumā paredzētās izmaiņas ir nelielas un selektīvas, un tās nav plašākas par izmaiņām, kas vajadzīgas, lai sasniegtu mērķi nodrošināt papildu elastību programmu pārvaldībā un lielāku reaģētspēju, kas dotu iespēju kritiski svarīgos īstenošanas noteikumus pielāgot reaģēšanai iespējamu simetrisku nākotnes satricinājumu gadījumā.

Ierosinātās pilnvaras Komisijai dod iespēju uz ierobežotu laiku pieņemt ierobežotu tūlītēju pasākumu kopumu nākotnes krīzes gadījumā. Tāpēc tas atbilst proporcionalitātes principam.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Ar šo priekšlikumu tiek grozīts Eiropas Parlamenta un Padomes regulas priekšlikums.

3. **EX POST IZVĒRTĒJUMU, APSPIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI**

- **Ex post izvērtējumi / spēkā esošo tiesību aktu atbilstības pārbaude**

Neattiecas

- **Apspriešanās ar ieinteresētajām personām**

Apspriešanās ar ārējām ieinteresētajām personām nav veikta. Tomēr priekšlikums ir izvirzīts pēc plašas pēdējo nedēļu laikā notikušas apspriešanās ar dalībvalstīm un Eiropas Parlamentu.

- **Ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Neattiecas

- **Ietekmes novērtējums**

KNR priekšlikumam bija pievienots ietekmes novērtējums. Kā redzams 2018. gada 29. maija KNR priekšlikumā, ietekmes novērtējumā tika validēta attiecībā uz šiem fondiem ierosinātā īstenošanas sistēma.

Ierosinātie KNR priekšlikuma grozījumi ir ierobežoti un selektīvi, un tie neparedz mainīt sākotnējā priekšlikuma struktūru vai stūrakmeņus. Tie paredz tikai ierobežotus uzlabojumus un pielāgojumus, kuru pamatā ir Covid-19 pandēmijas un tās ietekmes kontekstā gūtā pieredze. Tāpēc patstāvīgs ietekmes novērtējums nav veikts.

- **Normatīvā atbilstība un vienkāršošana**

Ierosinātie KNR priekšlikuma grozījumi ir ierobežoti un selektīvi, un tie neparedz mainīt elementus, uz kuriem attiektos normatīvās atbilstības vai vienkāršošanas apsvērumi.

- **Pamattiesības**

Tā kā priekšlikums negroza attiecīgos 2018. gada 29. maija KNR priekšlikuma elementus, priekšlikums pamattiesības neietekmē.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Ierosinātie grozījumi neparedz nekādas izmaiņas priekšlikumā nākamajai daudzgadu finanšu shēmai 2021.–2027. gadam⁶.

5. CITI ELEMENTI

- **Īstenošanas plāni un uzraudzīšanas, izvērtēšanas un ziņošanas kārtība**

Neattiecas

- **Skaidrojošie dokumenti (direktīvu gadījumā)**

Neattiecas

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

Ierosināto KNR priekšlikuma grozījumu fokusā ir šādi elementi:

- lielāka elastība resursu pārvietošanā no viena fondu uz citu, kā arī papildu elastība pārvietojumiem starp ERAF, ESF+ un Kohēzijas fondu saskaņā ar 21. pantu;
- pilnvaras Komisijai pieņemt īstenošanas aktus, kas atļautu pagaidu pasākumus, kuros fondu līdzekļi tiktu izmantoti nolūkā reaģēt uz ārkārtējiem un neparastiem apstākļiem, atļaujot
 - par 10 procentpunktiem palielināt starpposma maksājumus;
 - izraudzīties jau pabeigtas darbības;
 - darbības atzīt par attiecināmām ar atpakaļejošu datumu;
 - pagarināt dokumentu un datu iesniegšanas termiņus;
- to darbību sliekšni, ko var sadalīt pa diviem plānošanas periodiem, pazemināt līdz 5 miljoniem EUR.

⁶ COM(2018) 322 final.

Grozīts priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA,

ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Kohēzijas fondu, Taisnīgas pārkārtošanās fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un finanšu noteikumus attiecībā uz tiem un uz Patvēruma un migrācijas fondu, Iekšējās drošības fondu un Robežu pārvaldības un vīzu instrumentu

Komisijas priekšlikumu COM(2018) 375 groza šādi:

- 1) regulas priekšlikumā iekļauj šādu 15.a apsvērumu:

“(15a) Lai dalībvalstīm dotu elastību finanšu resursus piešķirt un piešķirumu koriģēt atbilstoši katras dalībvalsts vajadzībām, tām ir jādod iespēja plānošanas perioda sākumā vai īstenošanas posmā lūgt līdzekļus no fondiem ierobežotā apmērā pārvietot uz kādu citu instrumentu, uz kuru attiecas tieša vai netieša pārvaldība, vai no viena fonda uz citu.”;
 - 2) regulas priekšlikumā iekļauj šādu 20.a apsvērumu:

“(20a) Lai varētu ātri reaģēt uz Stabilitātes un izaugsmes paktā minētajiem ārkārtējiem un neparastajiem apstākļiem, kas varētu rasties plānošanas periodā, būtu jāparedz pagaidu pasākumi, kuri atvieglotu fondu līdzekļu izmantošanu reaģēšanai uz šādiem apstākļiem.”;
 - 3) regulas priekšlikuma 71. apsvērumu aizstāj ar šādu:

“(71) Lai nodrošinātu vienādus nosacījumus partnerības nolīgumu pieņemšanai, programmu pieņemšanai vai grozīšanai, kā arī finanšu korekciju piemērošanai, būtu Komisijai jāpiešķir īstenošanas pilnvaras. Īstenošanas pilnvaras, kas saistītas ar ziņošanu par pārkāpumiem izmantojamo formātu, elektroniskajiem datiem, kuri jāreģistrē un jāglabā, un galīgā veikuma ziņojuma veidni, būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011 (*). Lai gan šie tiesību akti ir vispārīgi, ņemot vērā, ka tie nosaka tikai tehniskos aspektus, veidlapas un veidnes, būtu jāizmanto konsultēšanās procedūra. Ņemot vērā, ka īstenošanas pilnvaras tikai atspoguļo iepriekš noteiktas aprēķinu metodoloģijas piemērošanu, šīs pilnvaras attiecībā uz ERAF, ESF+ un Kohēzijas fonda finanšu piešķirumu sadalījuma noteikšanu būtu jāpieņem bez komiteju procedūras. Turklāt, ņemot vērā, ka piemērošanas tvērumu nosaka Stabilitātes un izaugsmes pakts un īstenošanas pilnvaras attiecas tikai uz šajā regulā noteiktajiem pasākumiem, arī pilnvaras attiecībā uz pagaidu pasākumiem fondu līdzekļu izmantošanai nolūkā reaģēt uz ārkārtējiem apstākļiem būtu jāpieņem bez komiteju procedūras.
-
- (*) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).”;
- 4) regulas priekšlikuma 1. panta 2. punktu aizstāj ar šādu:

“2. Šo regulu nepiemēro ne ESF+ Nodarbinātības un sociālās inovācijas sadaļai, ne EJZF, AMIF, IDF un BMVI tiešās vai netiešās pārvaldības komponentiem, izņemot tehnisko palīdzību pēc Komisijas iniciatīvas.”;

- 5) regulas priekšlikuma 8. panta d) punktu aizstāj ar šādu:

“d) attiecīgā gadījumā finanšu resursu sadalījums pa reģionu kategorijām, kas noteiktas saskaņā ar 102. panta 2. punktu, un piešķirumu summas, ko ierosināts pārvietot saskaņā ar 21. un 105. pantu, kopā ar šādu pārvietojošumu pamatojumu.”;

- 6) regulas priekšlikuma 21. pantu groza šādi:

- a) panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1. Dalībvalstis var partnerības nolīgumā vai lūgumā grozīt programmu pieprasīt kopā līdz 5 % no sākotnējā valsts piešķiruma katrā fondā pārvietot uz jebkuru citu instrumentu, uz ko attiecas tieša vai netieša pārvaldība.

Dalībvalstis var partnerības nolīgumā vai lūgumā grozīt programmu pieprasīt arī kopā līdz 5 % no sākotnējā valsts piešķiruma katrā fondā pārvietot uz citu fondu vai fondiem. Dalībvalstis var pieprasīt starp ERAF, ESF+ un Kohēzijas fondu pārvietot vēl papildus 5 % no sākotnējā valsts piešķiruma katrā fondā, nepārsniedzot dalībvalsts kopējos resursus mērķim “Investīcijas nodarbinātībai un izaugsmei”.”;

- b) panta 3. punktu aizstāj ar šādu:

“3. Programmas grozījuma pieprasījumā norāda kopējo attiecībā uz katru gadu pārvietoto summu sadalījumā pa fondiem un pa reģionu kategorijām, attiecīgā gadījumā to pienācīgi pamato un tam pievieno pārskatīto programmu vai programmas saskaņā ar 19. pantu.”;

- c) panta 5. punktu aizstāj ar šādu:

“5. Ja pieprasījums attiecas uz programmas grozījumu, var pārvietot tikai nākamo kalendāro gadu resursus.”;

- 7) regulas priekšlikuma II sadaļas III nodaļas virsrakstu aizstāj ar šādu:

“Pasākumi, kas saistīti ar pareizu ekonomisko pārvaldību un ārkārtējiem un neparastiem apstākļiem”;

- 8) regulas priekšlikumā iekļauj šādu 15.a pantu:

“15.a pants

Pagaidu pasākumi fondu līdzekļu izmantošanai nolūkā reaģēt uz ārkārtējiem un neparastiem apstākļiem

Ja Padome pēc [šīs regulas spēkā stāšanās diena] ir atzinusi, ka ir ārkārtēji apstākļi, ko viena vai vairākas dalībvalstis nevar kontrolēt un kam turklāt ir liela ietekme uz vispārējās valdības finansiālo stāvokli, vai ka eurozonā vai Savienībā kopumā ir notikusi nopietna ekonomikas lejupslīde, kā minēts Regulas (EK) Nr. 1466/97 (**) 5. panta 1. punkta desmitajā daļā, 6. panta 3. punkta ceturtajā daļā, 9. panta 1. punkta desmitajā daļā un 10. panta 3. punkta ceturtajā daļā, vai ka ir norisinājušies negaidīti un nelabvēlīgi ekonomiski notikumi, kas lielā mērā negatīvi ietekmējuši valsts finanses, kā minēts Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punktā un 5. panta 2. punktā, Komisija ar īstenošanas lēmumu uz minētajā lēmumā noteikto periodu var

- a) pēc dalībvalsts pieprasījuma par 10 procentpunktiem virs piemērojamās līdzfinansējuma likmes (nepārsniedzot 100 %) palielināt starpposma maksājumus, atkāpjoties no 106. panta 3. punkta un 106. panta 4. punkta;
- b) dalībvalsts iestādēm atļaut atbalstam izraudzīties darbības, kas ir fiziski pabeigtas vai pilnīgi īstenotas, pirms vadošajai iestādei ir iesniegts pieteikums uz programmas finansējumu, atkāpjoties no 57. panta 6. punkta, ja vien darbība ir reakcija uz šiem ārkārtējiem apstākļiem;
- c) noteikt, ka, atkāpjoties no 57. panta 7. punkta, izdevumi par darbībām, kas ir reakcija uz šādiem apstākļiem, ir attiecināmi no dienas, kurā Padome apstiprinājusi šo apstākļu iestāšanos;
- d) termiņus, kādos Komisijai iesniedzami dokumenti un dati, pagarināt par laiku līdz 3 mēnešiem, atkāpjoties no 36. panta 5. punkta, 37. panta 1. punkta, 39. panta 2. punkta un 44. panta 3. punkta pirmās daļas.

(*) Padomes Regula (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu (OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.).”;

- 9) regulas priekšlikuma 111. panta 1. punkta b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:
“b) darbības kopējās izmaksas pārsniedz 5 miljonus EUR;”;
- 10) regulas priekšlikuma I, II un V pielikumu groza saskaņā ar šā priekšlikuma pielikumu.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*